

İLKÖĞRETİM 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖYKÜLEYİCİ YAZILI ANLATIMLARINDA METİN ÖGELERİNE YER VERME DÜZEYLERİ

(Secondary School 6th Grade Students' Level of Employing Text
Elements in Their Narrative Texts)

M. Eyyüp SALLABAŞ*

Öz: Dört temel dil becerisinden biri olan yazma, çocuğun okula başlamasıyla birlikte kazandırılmaya başlanır ve devamlı olarak geliştirilmeye çalışılır. Yapılan birçok araştırma, ilköğretim öğrencilerinin öyküleyici metin yazmada daha başarılı olduklarını göstermektedir. Bu çalışmada ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici yazılı anlatımlarında öyküleyici metin öğelerine yer verme düzeyleri araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin en başarılı oldukları metin ögesi, “başlatıcı olay”dır. Onu sırasıyla; “sonuç”, “girişim”, “ana karakter”, “mekân”, “amaç”, “zaman” ve “tepki” izlemektedir. Buna göre öğrencilerin en başarısız oldukları öykü ögesi “tepki”dir.

Anahtar Kelimeler: Yazılı Anlatım, Öyküleyici Metin, Metin Öğeleri

Abstract: Writing skill which is one of four basic language skills is tried to be acquired and improved continually with the first step of the child to the school. Many researches show that primary/secondary school students are more successful on narrative texts within their written explanation. In this study, students' levels of employing text elements of the sixth grade secondary school were studied in their narrative texts. According to the study results, the text element that students were most successful with is “starter event”. Then, “ending”, “action”, “main character”, “locale”, “goal”, “time”, “reaction” follow. So, the element that students are most unsuccessful with is reaction.

Key Words: Written Explanation, Narrative Text, Text Elements.

* Araş. Gör., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, sallabas@gazi.edu.tr

Giriş

Ana dili eğitimi içerisinde metinler önemli bir yer tutar. Okullarda öğretim aracı olarak en çok kullanılan öğretim aracı metindir. Metin, “Belirli bir bildirişim bağlamında bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünüdür” (Günay 2003: 35). Buna göre bildirişim özelliğı taşıyan dil ürünleri metni oluşturmaktadır.

Dil açısından metin, birbirini izleyen, sıralı ve anlamlı bütünlükler oluşturan cümleler dizisidir. Bu diziliş bir rastlantı değil, aksine yazar tarafından bilinçli olarak belli bir mantık sırasıyla, dil bilgisel kategoriler ve metnin işleyişine göre yapılmıştır. Metin, onu oluşturan cümlelerin toplamından farklı, kendine özgü bir bütündür. Yani cümlelerden oluşan değil, cümlelerle gerçekleşen anlamlı bir yapıdır. Metin hem üreticinin oluşturduğu bir ürün hem de alıcının anlamlandırması bakımından süreç olma özelliğini bir arada taşır (Taşgüzel 2004: 75).

Ana dili eğitiminde vasıta olarak kullanılan edebî metinler, bu yönüyle birçok görev üstlenir. Göğüş (1978:8) edebî metinlerin işlevlerini: “*Dilsel göstergelerin düzenli ve tasarlanmış bir bütünü olan yazımsal metinler; duygu, heyecan, coşku, korku ya da insan ruhuna yönelik daha başka soyut değerleri yaratmaya ya da kullanmaya elverişli, anlam bakımından da çok zengin dilsel birimlerdir.*” sözleriyle belirtmiştir.

Metnin Yapısı

Her metin bir yapıya sahiptir. Metin yapısı, okuyucuya mesaj taşımak için metindeki düşüncelerin nasıl organize edildiğini kapsamaktadır. Metin yapısı okuyuculara, metindeki düşünceler ile önemli ve önemsiz içeriğı ayırt etme arasında bağlantı kurmaya yardımcı eder (Saenz, Fuchs 2002: 31-32).

Metinler kendinden önce yazılmış metinlerden bağımsız olarak yazılmazlar. “*Her metin, yazıldığı tarihsel anda, bir dilde yazılagelmiş belli türden metinlerin kendi aralarında oluşturdukları zincire son bir halka olarak eklenir. Her metin yazarı da, kendinden önce var olan belli türden bir metin biçiminin kurallarına uyar.*” (Göktürk 1997: 31). O hâlde metinler hangi türde yazılıyorsa o türün mevcut kuralları üzerine inşa edilir.

Öyküleyici Metin

Öykü, tarihsel süreç içerisinde çok eski zamanlardan beri kullanılagelen bir metin türüdür. Zaman ve kültürel farklılıklar çeşitli değişikliklere sebep olsa da öykü; metin öğeleri somut bir biçimde tespit edilebilen ve metin yapısı bakımından insanların ortak beklentilere sahip olduğu bir türdür (Coşkun 2005, 108).

Öykü, birinin (ya da birkaç kişinin) başından geçen bir (ya da birkaç) olayı, bu olayları yaşayan kişilere çok yakın olarak, âdeta onların özünde yaşayarak anlatan ve kurgusal olan yazı türüdür. Öykü uzunluğu bakımından, “bir oturuşta okunabilecek uzunlukta” diye tanımlanabilir (Gündüz 2003: 111).

Öykü türü metinlerin kendine has bir anlatımı vardır ve bu, “öyküleyici anlatım” olarak ifade edilir. Öykü yazılırken dil, yalnızca bir iletişim aracı olarak değil dramatize etmek için de kullanılır (Gündüz 2003: 118). Öyküleyici anlatım; bildirimi, zaman sırasına göre anlatılan olaylar içinde sunmayı amaçlayan anlatım biçimidir. Öykü eden, anlatılan kişiyi olayların içinde yaşatmak ister. Bunun için de merak ve inandırıcılık sorunlarını çözmek durumundadır (Adalı 1982: 192).

Bruner’e (1986) göre öyküleyici metinler; hareketli zincirleme olaylardan, hissî olaylardan veya her ikisinin karışımından meydana gelebilir. Zincirleme olayları ele alan öyküler genelde üçüncü kişiler tarafından anlatılır. Öykü bir dizi olaydan oluşur ve olaylar oluş sırasına göre anlatılır. Bu tür öykülerde ana karakterin psikolojik yapısı üzerinde fazla durulmaz ve bunların anlaşılması da daha kolaydır (Westbay 1999). Kahramanların hislerini ve vicdani durumlarını ele alan öyküler daha karmaşıktır. Bu tür öyküler farklı karakterlerin ağızlarından ele alınır ve insanın psikolojik motivasyonunun anlaşılmasını gerekli kılar. Bu öyküler başkalarının hareketlerini yine onların amaçları açısından yorumlamayı zorunlu kıldığı için anlaşılması zordur (Aktaran: Akyol 2006: 142).

Öykü Öğeleri

Saenz ve Fuchs (2002: 32) ile Williams vd. (2004: 130) genel olarak öyküleyici metinlerde şu öğeleri bildirmektedir: Hedef ve güdüsü olan karakterler, zincirleme sonuçlar, çıkarılacak dersler ve ana fikir. Öyküleyici metinler, tipik olarak hiyerarşik bir yapıya sahiptir. Hall vd. (2005: 26) öykünün grameri adını verdikleri bu hiyerarşik yapı içerisinde kurgu, karakterler, problem, çözüm ve sonuç öğelerini saymakta ve bu öğelerin hiyerarşik yapıyı belirtmeye ve yapı içerisindeki unsurların ve olayların yerleşimi için bir çatı sağlamaya yardım ettiğini belirtmektedir.

Akyol’a (1999) göre öykü türü metinler genel olarak şu öğeleri içermektedir: Sahne ve zaman, ana ve yardımcı karakterler, başlangıç olayı, problem, problemi çözme teşebbüsleri, sonuç, ana fikir, reaksiyon.

Stein ve Glenn, öyküleri analiz ederken öykülerin hiyerarşik kategoriler ağı ve bu kategoriler arasında var olan mantıksal ilişkiler yoluyla tanımlanabileceğini belirtmişlerdir. Stein ve Glenn’e göre öyküler, öyküdeki

olayın geçeceği fiziksel ve zamansal bağlam ile öykünün kahramanını tanıtan bir dekor bölümü ve bölüm sisteminden meydana gelir. Stein ve Glenn'in öykü yapısında; dekor, başlatıcı olay, cevap, plan, girişim, çözüm ve çözüm bölümünün içinde yer alan doğrudan sonuç ve tepki unsurları yer alır (Özmen 1999).

Coşkun (2005, 115) farklı öykü yapılarındaki ortak bölümleri şöyle sıralamaktadır: Öykünün geçtiği yer, zaman ve öyküdeki kahramanların tanıtıldığı bir dekor bölümü; öykünün temelini oluşturan bir sorunu veya amacı ortaya koyan başlatıcı olay; sorunu çözmek veya amaca ulaşmak için kahramanın/kahramanların girişimde/girişimlerde bulunması; sorunun çözülmesi veya amaca ulaşılması; kahramanların sonuca tepkisinin yansıtılması.

İlköğretim çağındaki öğrenciler genellikle kısa öyküler, manzumeler ve kurgusal kitaplar gibi çoğunlukla öyküleyici metinler okumaktadırlar (Smith 2003: 1). Bunun sonucu olarak, eğitim hayatlarının ilk aşamalarında öğrenciler bir öykünün yapısına dair kafalarında oluşan şemayı netleştirmelerine ve genişletmelerine yardım eden birçok deneyime sahiptirler. İlköğretim ikinci kademeye geldiklerinde öğrenciler, öyküleyici anlatımı oluşturan yeterli düzeyde anlayışı kazanmış olurlar ve öykü hakkında sezgisel bilgi sergilerler (Dodson 2000: 4).

Yapılan araştırmada ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazdıkları öykülerde metin öğelerine yer verme düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. 2006-2007 eğitim-öğretim yılının başında ve sonunda yapılan uygulamalarla, öğrencilerin bir eğitim-öğretim yılı sonunda başarı düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığı ortaya konmuştur.

Yöntem

Araştırma Modeli

Betimsel nitelikteki bu araştırmanın yöntemi alan araştırmasıdır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar (Karasar 2003: 77).

Amaç

Araştırmanın amacı ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin 2006-2007 eğitim-öğretim yılının başında ve sonunda, yazdıkları öykülerde metin öğelerine yer verme düzeylerini tespit etmektir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim

okullarında eğitim öğretim görmekte olan 6. sınıf öğrencileridir.

Araştırmanın örneklemini Yenimahalle İlçesi Atatürk İlköğretim Okulu, Etimesgut İlçesi Nasreddin Hoca İlköğretim Okulu ve Çankaya İlçesi Anıttepe İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören 106 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya temel teşkil eden veriler, öğrencilere öyküleyici anlatımla yazdırılan metinlerden elde edilmiştir. Öğrencilerin öyküleyici metin yazmalarını kolaylaştırmak için uzman görüşüne göre belirlenmiş üçer konu verilmiş, bu konulardan tercih ettikleri biri hakkında öykü yazmaları istenmiştir. Uygulama aynı öğrencilerle eğitim öğretim yılı başında ve sonunda olmak üzere iki defa yapılmış ve aradaki anlamlı ilişkinin düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Analizi

Verilerin çözümlemesinde Coşkun'un (2005) Haris ve Graham'dan Türkçeye çevirdiği ve geçerlik-güvenirlik çalışmasını yaptığı "Öykü Ögeleri Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Kullanılan ölçekte bir öyküyü oluşturan 8 öge (ana karakter, mekân, zaman, başlatıcı olay, amaç, girişim, sonuç, tepki) 1-3 puan aralığında değerlendirilmiştir.

Uygulamalar sonunda elde edilen veriler bilgisayara aktarılmış ve istatistik programıyla (SPSS 11.5) çözümlenmiştir. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazdıkları öykülerde metin ögelerine yer verme düzeyleri arasındaki anlamlı ilişkinin düzeyini tespit edebilmek amacıyla veriler üzerinde "İlişkili Ölçümler İçin t Testinden (Paired Sample T Test)" yararlanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

1. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde "Ana Karakter" Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Ait Bulgular

Tablo 1, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öykülerinde "ana karakter" ögesine yer verme düzeylerine ilişkin t-testi sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Tablo 1. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Ana Karakter” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Puanlarının Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Ana Karakter Ögesi	N	\bar{X}	S	t	P
Ön test	106	2,01	,47	-4,120	,000
Son test	106	2,28	,53		

6. sınıf öğrencilerinin “ana karakter” ögesi ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır [$t_{(105)} = -4,120$; $P < ,05$]. Öğrencilerin “ana karakter” ögesi ön test puanları ortalaması ($\bar{X} = 2,01$) iken bu değer son testte ($\bar{X} = 2,28$)’e yükselmiştir. Aradaki sayısal fark son test puanları lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir.

2. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Mekân” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Ait Bulgular

Tablo 2, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öykülerinde “mekân” ögesine yer verme düzeylerine ilişkin t-testi sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Tablo 2. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Mekân” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Puanlarının Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Mekân Ögesi	N	\bar{X}	S	t	P
Ön test	106	2,50	,57	5,039	,000
Son test	106	2,18	,67		

6. sınıf öğrencilerinin “mekân” ögesi ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır [$t_{(105)} = 5,039$; $P < ,05$]. Öğrencilerin “mekân” ögesi ön test puanları ortalaması ($\bar{X} = 2,50$) iken bu değer son testte ($\bar{X} = 2,18$)’e düşmüştür. Aradaki sayısal fark ön test puanları lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir.

3. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Zaman” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Ait Bulgular

Tablo 3, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öykülerinde “zaman” ögesine

yer verme düzeylerine ilişkin t-testi sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Zaman” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Puanlarının Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Zaman Ögesi	N	\bar{X}	S	t	P
Ön test	106	2,06	,61	,340	,734
Son test	106	2,03	,60		

6. sınıf öğrencilerinin “zaman” ögesi ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır [$t_{(105)} = ,340$; $P > ,05$]. Öğrencilerin “zaman” ögesi ön test puanları ortalaması ($\bar{X} = 2,06$) iken bu değer son testte ($\bar{X} = 2,03$) olmuştur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

4. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Başlatıcı Olay” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Ait Bulgular

Tablo 4, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öykülerinde “başlatıcı olay” ögesine yer verme düzeylerine ilişkin t-testi sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Tablo 4. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Başlatıcı Olay” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Puanlarının Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Başlatıcı Olay Ögesi	N	\bar{X}	S	t	P
Ön test	106	2,72	,52	,672	,503
Son test	106	2,67	,61		

6. sınıf öğrencilerinin “başlatıcı olay” ögesi ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır [$t_{(105)} = ,672$; $P > ,05$]. Öğrencilerin “başlatıcı olay” ögesi ön test puanları ortalaması ($\bar{X} = 2,72$) iken bu değer son testte ($\bar{X} = 2,67$) olmuştur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

5. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Amaç” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Ait Bulgular

Tablo 5, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öykülerinde “amaç” ögesine yer verme düzeylerine ilişkin t-testi sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Tablo 5. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Amaç” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Puanlarının Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Amaç Ögesi	N	\bar{X}	S	t	P
Ön test	106	1,55	,80	-4,345	,000
Son test	106	2,03	,95		

6. sınıf öğrencilerinin “amaç” ögesi ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır [$t_{(105)} = -4,345$; $P < ,05$]. Öğrencilerin “amaç” ögesi ön test puanları ortalaması ($\bar{X} = 1,55$) iken bu değer son testte ($\bar{X} = 2,03$)’e yükselmiştir. Aradaki sayısal fark son test puanları lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir.

6. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Girişim” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Ait Bulgular

Tablo 6, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öykülerinde “girişim” ögesine yer verme düzeylerine ilişkin t-testi sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Tablo 6. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Girişim” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Puanlarının Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Girişim Ögesi	N	\bar{X}	S	t	P
Ön test	106	2,24	,77	-2,218	,029
Son test	106	2,45	,81		

6. sınıf öğrencilerinin “girişim” ögesi ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır [$t_{(105)} = -2,218$; $P < ,05$]. Öğrencilerin “girişim” ögesi ön test puanları ortalaması ($\bar{X} = 2,24$) iken bu değer son testte ($\bar{X} = 2,45$)’e yükselmiştir. Aradaki sayısal fark son test puanları lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir.

7. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Sonuç” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Ait Bulgular

Tablo 7, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öykülerinde “sonuç” ögesine yer verme düzeylerine ilişkin t-testi sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Tablo 7. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Sonuç” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Puanlarının Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Sonuç Ögesi	N	\bar{X}	S	t	P
Ön test	106	2,49	,55	,210	,727
Son test	106	2,46	,69		

6. sınıf öğrencilerinin “sonuç” ögesi ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır [$t_{(105)} = ,210$; $P > ,05$]. Öğrencilerin “sonuç” ögesi ön test puanları ortalaması ($\bar{X} = 2,49$) iken bu değer son testte ($\bar{X} = 2,46$) olmuştur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

8. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Tepki” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Sonuçlarına Ait Bulgular

Tablo 8, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öykülerinde “tepki” ögesine yer verme düzeylerine ilişkin t-testi sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Tablo 8. İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykülerinde “Tepki” Ögesine Yer Verme Düzeylerine İlişkin Ön Test ve Son Test Puanlarının Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Tepki Ögesi	N	\bar{X}	S	t	P
Ön test	106	1,93	,75	,681	,497
Son test	106	1,86	,85		

6. sınıf öğrencilerinin “tepki” ögesi ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır [$t_{(105)} = ,681$; $P > ,05$]. Öğrencilerin “tepki” ögesi ön test puanları ortalaması ($\bar{X} = 1,93$) iken bu değer son testte ($\bar{X} = 1,86$) olmuştur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Tartışma ve Sonuç

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarındaki metin öğeleri değerlendirilirken, her öge ayrı ayrı puanlandırılmış, eğitim öğretim yılının başında ve sonunda yazdıkları öykülerde öğelere yer verme düzeyleri değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin son test puanlarına göre en başarılı oldukları öykü ögesi, 2,67 puan ortalamasıyla “başlatıcı olay”dır. Onu sırasıyla 2,46 puan ortalamasıyla “sonuç”, 2,45 puan ortalamasıyla “girişim”, 2,28 puan ortalamasıyla “ana karakter”, 2,18 puan ortalamasıyla “mekân”, 2,03 puan ortalamalarıyla “amaç” ve “zaman”, 1,86 puan ortalamasıyla “tepki” izlemektedir. Buna göre öğrencilerin en başarısız oldukları öykü ögesi “tepki”dir.

Bu sonuçlar Coşkun’un (2005) tespitleriyle kısmen benzerlik göstermektedir. Coşkun’un, ilköğretim 5. ve 8. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada da öğrencilerin en başarılı oldukları öykü öğeleri “ana karakter” ve “başlatıcı olay”dır. Yine aynı çalışma sonucunda öğrencilerin en başarısız oldukları öykü ögesi “tepki”dir. Bu sonuç bize; öğrencilerin yazdıkları öykülerde ana kahramana yer verdiklerini ve onu tanıttıklarını, öykülerinde genellikle başlatıcı bir olayın bulunduğunu, ana kahramanların ise tepkilerini yeterince ortaya koymadıklarını göstermektedir.

Araştırmada, öğrencilerin yazdıkları öykülerde belli bir sonuca yer verdikleri ve bu sonuçların genellikle uzun vadeli etkilerinin olduğu görülmüştür. Öykü kahramanının amacını gerçekleştirmek için bir girişiminin olduğu ve kısmen olayların mantıksal bir sıra ile gerçekleştiği görülürken, öykülerinde genellikle tek olaya yer verdikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler öykülerinde mekâna yer vermişler fakat genellikle bu mekân hakkında ayrıntıya çok az girmişlerdir.

Öğrencilerin yazdıkları öyküleyici metinlerde, kahramanların amaçlarını belirttikleri fakat bu amaçlarını açık ve anlaşılır bir şekilde ortaya koyamadıkları görülmüştür. Yazılan öykülerde yine zaman unsuru da ortaya konulmakla birlikte bunun sadece geleneksel anlatım biçimi içinde verildiği, belli bir vakti ifade edecek şekilde detaylandırılmadığı görülmüştür.

Diğer taraftan öğrencilerin eğitim-öğretim yılı başı ve sonunda yapılan uygulamalarda yazdıkları öykülerde metin öğelerine yer verme düzeylerinde bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Öğrencilerin öykülerinde “ana karakter”, “amaç” ve “girişim” öğelerine yer verme düzeylerinde ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı bir fark vardır. Buna göre öğrenciler

ifade edilen ögelerde sene sonu uygulamasında daha başarılı olmuşlardır.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin öyküleyici metinlerinde “mekân” ögesine yer verme düzeylerinde ön test ve son test puanları arasında ön test lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buna göre öğrenciler sene sonu uygulamasında daha başarısız olmuşlardır.

Yapılan değerlendirme sonucunda öğrencilerin yazdıkları öykülerde; “zaman”, “başlatıcı olay”, “sonuç” ve “tepki” ögelerine yer verme düzeylerinde, son test puanlarında kısmi düşüş olsa da, ön test ve son test puanları arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir.

Yapılan birçok araştırma öğrencilerin öyküleyici metinlerde, gerek okuduğunu ve dinlediğini anlamada (Diakidoy vd. 2005) gerekse yazılı anlatımda (Berman ve Katzenberger 2004, Sallabaş 2007) bilgilendirici metne nazaran daha başarılı olduklarını göstermektedir. Araştırmada öğrencilerin metin ögelerine genellikle yer verdikleri fakat metin ögelerinde ayrıntılara giremedikleri görülmüştür. Bu konuda öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğretmenler verecekleri eğitimle öğrencilerin ayrıntıları keşfetmelerine yardımcı olmalıdır.

Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerinin öyküleyici yazılı anlatımlarında eğitim-öğretim sürecinin yeterli düzeyde etkili olmadığı söylenebilir. Öğrenciler eğitim-öğretim yılının sonunda yapılan son testte ancak “ana karakter”, “amaç” ve “girişim” ögelerinde anlamlı fark gösterecek şekilde başarılı olmuşlardır. Buna karşın, “mekân” ögesinde anlamlı olarak ön testte daha başarılı olmuşlardır. Yine anlamlı fark olmasa da “zaman”, “başlatıcı olay”, “sonuç” ve “tepki” ögelerinde de öğrencilerin ön test puan ortalamaları son test puan ortalamalarına göre daha yüksektir. Bu sonuç eğitim-öğretim sürecinin, öğrencilerin genelde yazılı anlatım, özeldense öyküleyici yazılı anlatım becerilerini geliştirecek şekilde düzenlenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Öğretmenler yazılı anlatım çalışmalarında öykü yazdırmaya yönelik uygulamalar yapmalıdır. Öğretmenler bu çalışmalarda, önce öğrenci seviyesine göre metin ögeleri hakkında bilgi vermeli, ardından öğrencilerin yazacakları öykülerde bu ögelerden nasıl yararlanacaklarını uygulamalı olarak göstermelidir.

Kaynaklar

- ADALI, Oya (1982), *Yüksek Öğretimde Sözlü ve Yazılı Anlatım*, İzmir: Aydın Yayınevi.
- AKYOL, Hayati (1999), "Hikâye Haritası Yöntemiyle Metin Öğretimi", *Millî Eğitim*, (142), s. 55-57.
- (2006), *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- BERMAN, Ruth A.-Irit KATZENBERGER (2004), "Form and Function in Introducing Narrative and Expository Texts: A Developmental Perspective" s. 57-94.
- COŞKUN, Eyyup (2005), *İlköğretim Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatımlarında Bağdaşıklık, Tutarlılık ve Metin Elementleri* (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- DIAKIDOY, Irene-Polyxeni, STYLIANOU, Anna N.-KAREFILLIDOU Christina-PAPAGEORGIOU, Panayiota (2005), "The Relationship Between Listening and Reading Comprehension of Different Types of Text at Increasing Grade Levels", *Reading Psychology*, Jan-Mar, Vol. 26 Issue 1, s. 55-80.
- DODSON, Laurie E. (2000), *The Effects of Using Technology to Enhance Student Ability to Read, Organize and Write Informative Text*, Master of Education, Department of Humanities and Social Science Faculty of Education University of Manitoba Winnipeg, Manitoba, Canada.
- GÖĞÜŞ, Beşir, (1978), *Orta Dereceli Okullarda Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- GÖKTÜRK, Akşit (1997), *Okuma Uğraşı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- GÜNAY, Doğan (2003), *Metin Bilgisi*, İstanbul: Multilingual Yayınları.
- GÜNDÜZ, Sevim(2003), *Öykü ve Roman Yazma Sanatı*, Toroslu Kitaplığı, İstanbul.
- HALL, Kendra M.- SABEY, Brenda L.-MCCLELLAN, Michelle (2005), "Expository Text Comprehension: Helping Primary Grade Teachers Use Expository Texts To Full Advantage", *Reading Psychology*, S.26, s.211-234,.
- KARASAR, Niyazi (2003), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ÖZMEN, Rüya Güzel (1999), "Öykü Yapısı ve Öykü Yapısının Okuduğunu Anlama Öğretiminde Kullanılması", *Bilgi*, S.11, Güz, s. 105-118.
- SAENZ, Laura M.- FUCHS, Lynn S. (2002), "Examining the Reading Difficulty of Secondary Students with Learning Disabilities", *Remedial and Special Education*, V.23, N.1, January/February, s.31-32.
- SALLABAŞ, M. Eyyüp (2007), *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kendini Yazılı*

Olarak İfade Etme Kazanımlarına Ulaşma Düzeyi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

SMITH, Carl B. "The Importance of Expository Text: Reading and Writing", <http://eric.indiana.edu>.

TAŞIGÜZEL, Selver (2004), "İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarında Öğretici Nitelikteki Metinlerdeki Eşdizimsel Örüntülemelerin Görünümü", *Dil Dergisi*, S.125, s: 72-87

WILLIAMS, Joanna P.-HALL, Kendra M.-LAUER, Kristen D. (2004), "Teaching Expository Text Structure to Young At-Risk Learners: Building the Basics of Comprehension Instruction", *Lawrence Erlbaum Associates, Inc.* s. 129-144.